

Amirkabir Journal of Civil Engineering

Amirkabir J. Civil Eng., 53(12) (2022) 1163-1166 DOI: 10.22060/ceej.2021.18847.6980

Seismic Assessment of Three Generations of Isfahan Bridges Using Fragility Curves

S. Pourebrahim Abadi, B. Talaeitaba*

Department of Mechanical, Civil and Architectural Engineering, Khomeinishahr Branch, Islamic Azad University

ABSTRACT: Highway Bridges are a major part of the transportation network and an important part of a country's national economy. Despite numerous studies on their seismicity and fragility, very little research has comprehensively addressed all of their dimensions. In this regard, the purpose of this study is to consider the unique details of the design period of these bridges in Isfahan City. To do so, the bridges of the last 50 years in Isfahan were examined through fragility curves. Considering uncertainties and changes in loading in this study is one of the most important surveys conducted through the non-linear history-time analysis method. The 1971 San Fernando and 1989 Loma Prieta earthquakes revolutionized the philosophy of bridge design. Therefore, the study of the three bridges that were designed and built in the three periods before the San Fernando earthquake, after that and after the Loma Prieta earthquake has been done. The results of this study showed that due to the significant improvements in different seismic codes, the possibility of damage to bridges at different times, under the influence of different earthquake intensities is likely. Also, according to the results of this study, column failure is not the sole criterion of bridge failure and the involvement of different components of a bridge in the probabilistic seismic evaluation of that bridge will lead to greater fragility. Therefore, in order to evaluate the probabilistic seismicity properly, in addition to the column, the involvement of all bridge members must be considered.

Review History:

Received: Aug. 12, 2020 Revised: Sep. 29, 2020 Accepted: Dec. 24, 2020 Available Online: Jan. 07, 2021

Keywords:

Highway Bridge earthquake fragility curves seismic assessment Isfahan

1-Introduction

Highway bridges form a significant part of a country's national economy and serve as a basis for infrastructure development. Earthquake damage in recent years has exposed the bridges as one of the most vulnerable components of the transportation system [1, 2]. To reduce potential economic losses and casualties during a seismic event, it is important for stakeholders to evaluate the performance of existing bridges and strengthen important components. The approach of this study is the performance-based assessment of possible seismic risk, which has been done in order to help the decision-making process and risk reduction of the bridges in Isfahan. This method has been used with the aim of better understanding the risk of unsafe structures, using this knowledge in designing structures to increase the level of safety and reduce economic losses or minimize damage in a seismic event. The main focus of this study is on criteria such as damage probability functions or fragility curves to describe the performance and vulnerability of highway bridges under possible earthquakes.

Accordingly, the purpose of this study is to investigate the bridges of Isfahan city based on structure type and in three time periods before 1350, the period between 1350 to 1374

and after 1374. This paper also presents a fragility method that can predict information about the possible performance of bridges during an earthquake. Considering the similarity of these bridges in terms of the type of construction and climatic conditions, the significant evolution of regulations (such as AASHTO and CALTRANS), and the effects of important seismic events on different seismic regulations [3, 4], this study will examine the method of seismic design of bridges in different time periods.

2- Methodology

In the present study, three bridge samples are modeled in CSI BRIDGE software, the results of their dynamic analysis are used as the seismic demand of members (the main input parameter in the formation of the fragility curve). In this study, all bridges are of high importance and regular, which were modeled by considering the position of the bridge in terms of soil and according to AASHTO 2012 [5]. In order to refine the modeling, the deck supports of the bridges were also modeled and their responses were taken into account in the preparation of seismic fragility curves. In this research, the design of the cushions is based on the ASHTO standard and of Ramanatan (2012).

*Corresponding author's email: talaeetaba@iaukhsh.ac.ir

Copyrights for this article are retained by the author(s) with publishing rights granted to Amirkabir University Press. The content of this article is subject to the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY-NC 4.0) License. For more information, please visit https://www.creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/legalcode.

Fig. 1. Fragility curves for the evaluated bridges in three periods and at different levels of damage

Bridge design codes have evolved in response to the weaknesses of earthquakes in recent decades [6, 7] due to considering a greater number of uncertainties in seismic design and assessment. In this study, the uncertainty of various parameters such as elastomeric bearings, concrete and steel characteristics, the seam between deck and backpack, effective hardness of abutment pile, the rigidity of transition and rotational springs of columns foundation, soil resistance of behind abutment, bridge weight, and bridge damping were considered.

3- Results and Discussion

By comparing the fragility curves of the bridges of three different periods with different levels of damage in Figure 1, comparing their vulnerability with respect to each other is possible. As a result, during an earthquake, the least amount of damage to new bridges equals a lot of damage to old bridges, which leads to the loss of efficiency of old bridges and their unusability.

4- Conclusion

This study presents an approach for the development of fragility curves at the regional level for different bridges using the analytical method in which different bridges in three generations with different characteristics are investigated and the results show that:

1)At low and medium damage levels, the synergy of the bridge components makes the probability of damage more critical.

2)Due to the significant changes of new loads in Chamran Bridge, the amount of damage level of the abutment and column as the main members of the structure in extensive and complete damage levels for 2g acceleration, equal to 0.89, 0.69 for the abutment, and 0.96, 0.94 for the column. This is while for the Felezi bridge, it is 0.52, 0.24 in the abutment and 0.94, 0.91 in the column, respectively.

3)The fragility of other components may also indirectly affect other members, either positively or negatively. Therefore, Column failure is not the only criterion for bridge disconnection, and the participation of different components of a bridge in assessing the probable seismicity of that bridge will lead to greater fragility.

4)Considering the characteristics of this type of variability and its combination in fragility formulations makes the resulting fragility models generalizable for other bridges and leads to developing methods in order to improve the transport system infrastructure at the regional level and based on their performance.

References

- [1] C.A. Cornell, F. Jalayer, R.O. Hamburger, D.A. Foutch, Probabilistic basis for 2000 SAC federal emergency management agency steel moment frame guidelines, Journal of Structural Engineering. 128 (2002) 526–533.
- [2] K. Mackie, B. Stojadinović, Probabilistic seismic demand model for California highway bridges, Journal of Bridge Engineering. 6 (2001) 468–481.
- [3] L. Duan, F. Li, SEISMIC DESIGN PHILOSOPHIES AND PERFORMANCE-BASED DESIGN CRITERIA. IN: BRIDGE ENGINEERING: SEISMIC DESIGN, (2003).
- [4] M. Yashinsky, M.J. Karshenas, Fundamentals of seismic protection for bridges, National Information Centre of Earthquake Engineering, 2003.
- [5] AASHTO, HIGHWAY SUBCOMMITTEE ON BRIDGES AND STRUCTURES, 6th ed., American Association of State Highway and Transportation

Officials, Washington, DC, 2012.

- [6] S. Caltrans, Seismic design criteria version 1.6, Office of Structures Design. (2013).
- [7] ATC, Improved seismic design criteria for California bridges: Provisional recommendations, ATC-32. (1996).

HOW TO CITE THIS ARTICLE

S. Pourebrahim Abadi, B. Talaeitaba , Seismic Assessment of Three Generations of Isfahan Bridges Using Fragility Curves, Amirkabir J. Civil Eng., 53(12) (2022) 1163-1166.

DOI: 10.22060/ceej.2021.18847.6980

This page intentionally left blank

نشريه مهندسي عمران اميركبير

نشریه مهندسی عمران امیرکبیر، دوره ۵۳، شماره ۱۲، سال ۱۴۰۰، صفحات ۵۴۵۷ تا ۵۴۸۲ DOI: 10.22060/ceej.2021.18847.6980

ارزیابی لرزه ای سه نسل از پلهای شهر اصفهان با استفاده از منحنیهای شکنندگی

سعید پورابراهیم آبادی، سید بهزاد طلایی طبا*

دانشکده مهندسی مکانیک، عمران و معماری، واحد خمینی شهر، دانسگاه آزاد اسلامی.

خلاصه: پلهای بزرگراهی بخش عمدهای از شبکه حمل و نقل را به خود اختصاص داده و بخش قابل توجهی از اقتصاد ملی یک کشور را تشکیل می دهند. علی رغم وجود مطالعات متعدد در خصوص بررسی لرزهای و شکنندگی آن ها، تحقیقات بسیار اندکی به صورت جامع به همه ابعاد آن ها پرداختهاند. در این راستا، هدف این مطالعه در نظر گرفتن جزئیات منحصر به فرد دوره طراحی این پلها در شهر اصفهان می باشد. بدین منظور پلهای ۵۰ سال گذشته شهر اصفهان از طریق منحنیهای شکنندگی مورد بررسی قرار گرفت. در نظر گرفتن عدم قطعیت ها و تحولات در بارگذاری از مهم ترین بررسی های صورت گرفته از طریق روش تحلیل غیرخطی تاریخچه زمانی در این پژوهش میباشد. زلزله های ۱۹۲۱ سان فرناندو و ۱۹۸۹ لوما پریتا تحولات اساسی در فلسفه طراحی پل ها ایجاد نمودند. بنابراین بررسی سه پل مورد مطالعه که در سه دوره قبل از زلزله سان فرناندو، بعد از آن و بعد از زلزله لوماپریتا طراحی و ساخته شده اند صورت گرفته است. نتایج این مطالعه نشان داد که با توجه به پیشرفت های چشم گیر در آیین نامه های مختلف لرزه ای، احتمال خرابی پل ها در دوره های مختلف، تحت تاثیر شدت های مختلف زلزله محتمل است. همچنین بر اساس نتایج این پژوهش، شکست ستون به عنوان تنها معیار گسیختگی پل نمی باشد و مشار کت مؤلفههای مختلف یک پل در ارزیابی لرزهای این پژوهش، شکست ستون به عنوان تنها معیار گسیختگی پل نمی باشد و مشار کت مؤلفههای مختلف یک پل در ارزیابی لرزه ای اعتمالاتی آن پل منجر به شکنندگی بیشتر خواهد شد. بنابراین به منظور ارزیابی لرزهای احتمالاتی صحیح، علاوه بر ستون، مشار کت تمام اعضای پل باید لحاظ گردد.

تاریخچه داوری: دریافت: ۱۳۹۹/۰۵/۲۲ بازنگری: ۱۳۹۹/۱۷/۲۸ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۰/۰۴ ارائه آنلاین ۱۳۹۹/۱۰/۱۸

> کلمات کلیدی: پل بزرگراه زمین لرزه منحنی شکنندگی ارزیابی لرزه ای اصفهان

آسیبپذیری لرزهای پلهای موجود در واقع یک نوع پیشبینی خسارتدیدگی

آنها در مقابل زلزلههای احتمالی [۳] و راهی برای روش های مناسب برای

تعمير، نگهداری، مقاومسازی و ارزیابی چرخه حیات پلها میباشد [۵ و ۴].

نمیدهد یک روش واحد برای ارزیابی آسیب پذیری لرزهای پلهای بزرگراه

مورد استفاده قرار گیرد. عدم قطعیت ناشی از بیشمار اجزای سازنده پل،

ویژگیهای مواد و لرزه خیزی منطقه به همراه نیاز به پیشبینی بهتر عملکرد

لرزهای پلها منجر به توسعه روشهای مختلف ارزیابی آسیب پذیری برای

پلهای بزرگراهی شده است [۶–۸]. اگرچه هر یک از این روشها از یک

چارچوب ریاضی خاص برای ارزیابی آسیب پذیری پل ها استفاده می نماید،

اما هدف کلی ارزیابی آسیبپذیری لرزهای پلهای بزرگراهی، اطمینان از

ایمنی و امنیت زیرساختهای پل و مدیریت آن در برابر بارهای لرزهای

تنوع در طراحی پل و شیوههای ساخت و ساز در سراسر جهان اجازه

۱ – مقدمه

پلهای بزرگراهی بخش قابل توجهی از اقتصاد ملی یک کشور را تشکیل میدهند و به عنوان پایهای برای توسعه زیرساخت میباشند. خسارات ناشی از زلزله در سال های اخیر، پلها را به عنوان یکی از مستعدترین مؤلفههای سیستم حمل و نقل در معرض دید قرار داده است [۲ و ۱]. چرا که تخریب یا ضعف در سازه پلها در هنگام وقوع زلزله (به عنوان مثال خسارت شدید یا فروپاشی در طول زلزله ۱۹۹۴ نورتریج^۲، زلزله ۱۹۹۵ کوبه^۲ و زلزله ۲۰۱۰ کانتربری^۳) میتواند تأسیسات حمل و نقل مداوم، مسیرهای اضطراری و تخلیه را به شدت مختل کند. برای کاهش خسارات احتمالی اقتصادی و کاهش تلفات انسانی در طی یک رویداد لرزهای، ارزیابی عملکرد پلهای

* نويسنده عهدهدار مكاتبات: talaeetaba@iaukhsh.ac.ir

حقوق مؤلفین به نویسندگان و حقوق ناشر به انتشارات دانشگاه امیرکبیر داده شده است. این مقاله تحت لیسانس آفرینندگی مردمی (Creative Commons License) ه و و مولفین به نویسندگان و حقوق ناشر به انتشارات دانشگاه امیرکبیر داده شده است. این مقاله تحت لیسانس آفرینندگی مردمی (Creative Commons License) ه و و و مولفین به نویسندگان و حقوق ناشر به انتشارات دانشگاه امیرکبیر داده شده است. این مقاله تحت لیسانس آفرینندگی مردمی (Creative Commons License)

است [۸].

¹ Northridge

² Kobe

³ Canterbury

اخیراً منحنیهای شکنندگی به عنوان ابزار مهم پشتیبانی تصمیم گیری برای شناسایی خطر و پیامدهای لرزهای احتمالی در حین وقوع زلزله پدید آمدهاند [۹ و ۷ و 2]علاقه زیادی در بین محققان به موضوع ارزیابی شکنندگی لرزهای پلهای بزرگراه وجود دارد که از تعداد روز افزون مقالات منتشر شده مشهود است. تکنیکهای پیشرفته محاسباتی و منابع موجود منجر به توسعه روشهای مختلف برای ارزیابی شکنندگی شده است [۹]همچنین آیین نامههای بهسازی لرزهای معتبر دنیا رفته رفته از این منحنیها برای کنترلهای عملکردی پل استفاده می نمایند [۱۰]. منحنیهای شکنندگی، احتمال های شرطی هستند که به کمک آنها عملکرد لرزهای مورد انتظار پل به صورت تابعی از پارامترهای حرکت زمین بیان می گردد [۱۱]. این منحنیها احتمال رسیدن یا تجاوز از یک حد مشخص آسیب را به ازای مقادیر شدت زمین لرزههای متفاوت مشخص می نمایند، به همین منظور می توانند اطلاعاتی در مورد عملکرد زیرساختها و تعیین عملکرد مورد انتظار آن در هنگام وقوع زلزله احتمالی ارائه دهند و به عنوان یک کمک و پیش

پس از زلزله نورثریج در سال ۱۹۹۴ و زلزله کوبه در سال ۱۹۹۵، منحنیهای شکنندگی تجربی به عنوان نتیجه حاصل شده از اطلاعات خسارات پلها مورد استفاده قرار گرفتند که به دلیل عدم وجود قطعیتهای مختلف قابل استفاده نبودند. در این راستا، مندر در سال ۱۹۹۹، بر روی شکنندگی لرزهای پلهای بزرگراهی در ایالات متحده، مطالعاتی انجام داد و روشهای مختلف ساخت منحنیهای شکنندگی را مطرح کرد و توانست با ارائه روشی قابلیت اطمینان منحنیهای شکنندگی را بهبود ببخشد [۲۲]. در ارائه روشی قابلیت اطمینان منحنیهای شکنندگی را بهبود ببخشد [۲۲]. در زلزله در جهتهای طولی و عرضی را مورد بررسی قرار دادند. پس از آن نیز محققان مختلف با رویکردی مشابه به ارائه منحنی شکلهای ستون تحت بار همکاران در سال ۲۰۰۷، منحنیهای شکنندگی لرزهای پلها را برای پلهای بزرگراهی در کشور کره محاسبه کردند.

این مطالعه نشان داد که سطوح مختلف خرابی در پل فقط به بزرگای زلزله و فاصله از کانون وابسته نبوده، بلکه تابعی از مشخصات سازهای پل و نوع خاک نیز هستند [۱۳]. همچنین رایت و همکاران در سال ۲۰۱۱ در مطالعه خود، آسیبپذیری پلهای مناطق مرکزی و جنوب شرقی ایالات متحده آمریکا را به همراه شیوههای مقاومسازی پل بررسی نمودند [۱۴]. در سال ۲۰۱۶، گوش و سود، در مقاله خود روشی را برای توسعه منحنیهای

اًسیب پذیری لرزهای به منظور مقاومسازی پلهای بزرگراهی و در حال زوال مصالح به منظور بهبود کیفیت و افزایش عمر آن ها، با در نظر گرفتن حفرههای ناشی از خوردگی ناشی از تماس با کلراید در ستونهای بتن مسلح ارائه کردند. در این مطالعه از مدل غیرخطی المان محدود سه بعدی با در نظر گرفتن عدم قطعیت برای مدلسازی پلها استفاده شده است. نتایج مطالعه آنان نشان داد که روش پیشنهادی آنها، برتریهای قابل توجهی در مقایسه با روشهای قدیمی استفاده شده در این زمینه برای ارزیابی آسیبپذیری پلها دارد [۱۵]. همچنین کیم و کوییروز در یک مطالعه بسیار جامع در سال ۲۰۱۷، عملکرد بیش از یک میلیون پل ساخته شده در ایالات متحده را با استفاده از تحلیل دادههای آماری وسیع مورد ارزیابی قرار دادند. این ارزیابی مطابق با آیین نامه AASHTO مبتنی بر روش LRFD، پل ها را در چهار طبقه تقسیم بندی نموده است. طبقه بندی صورت گرفته در این پژوهش بر اساس ویژگیهای مکانی و ساختاری اجزای پلها به وسیله روشهای آمار و احتمال همراه با در نظر گرفتن ویژگیهای ترافیکی و محیط زیستی بوده است [۱۰].=با تحول در استانداردهای طراحی پل در طول زمان، پلها طیف گستردهای از تفاوت در ویژگیهای طراحی خود از جمله تکامل فلسفه طراحي ستونها، كولهها، اتصال عرشه و ... پيدا كردند [٧]. رويكرد اين مطالعه ارزیابی ریسک لرزهای احتمالی، مبتنی بر عملکرد می باشد که به منظور تصمیمگیری و کاهش ریسک در پلهای شهر اصفهان انجام شده است. این روش با هدف درک بهتر خطر سازههای ناایمن و استفاده از این دانش در طراحی ساختارها به منظور افزایش سطح ایمنی، کاهش تلفات اقتصادی و یا به حداقل رساندن خرابی ها در یک رویداد لرزهای استفاده شده است. تمرکز اصلی در این پژوهش بر روی معیارهایی مانند توابع احتمال آسیب یا منحنی شکنندگی برای توصیف عملکرد و آسیب پذیری پل های بزرگراه تحت زلزلههای احتمالی می باشد. بر همین اساس هدف از مطالعه حاضر بررسی پلهای شهر اصفهان بر اساس نوع سازه و در سه دوره زمانی پیش از سال ۱۳۵۰، حد فاصل سال های ۱۳۵۰ تا ۱۳۷۴ و بعد از سال ۱۳۷۴ میباشد. همچنین این مقاله یک روش شکنندگی را ارائه میدهد که می تواند اطلاعات مربوط به عملکرد احتمالی پلها را در طی زلزله پیشبینی نماید. این پژوهش با توجه به تشابه این پلها از نظر نوع ساخت و شرایط آب و هوایی و همچنین تكامل چشم گير أيين نامه ها (مانند AASHTO و CALTRANS) و تأثیرات وقایع مهم لرزهای بر آییننامههای لرزهای مختلف [۱۷ و ۱۶]، به بررسی روش طرح لرزهای پل ها در دوره های زمانی مختلف خواهد پرداخت.

شکل ۱. الف)تصویر شماتیک از پل ملولند [۲۰] ب) نمایی از مدل ساخته شده در نرم افزار CSI Bridge

Fig. 2. Comparison of real responses and results of modeling of Melland bridge in the transverse direction a) abutment b) above the column

۲- مدلسازی تحلیلی

۲- ۱- عتبارسنجی روش مدلسازی

مدلسازی صورت گرفته در این پژوهش، بر اساس مدلهای تحلیلی ارائه شده توسط نیلسون [۸]، پدجت [۱۸]، مگالی و همکاران [۱۹] انجام شده است. با توجه به پیچیدگی های مختلف پل ها و رفتار منحصر به فرد هر یک لازم است تا نتایج حاصل از روش های مدلسازی به کار گرفته شده با پاسخهای یک پل دیگر صحت سنجی گردد. در این راستا اعتبارسنجی در این مطالعه، با پاسخ های ثبت شده از پل ملولند^۲ در کالیفرنیا انجام شده است. این پل که در شکل ۱ نمایش داده شده است، یک پل بتنی با عرشه جعبه ای دو دهانه می باشد که در سال ۱۹۷۱ ساخته شده است. دو دهانه این پل یکسان و به طول ۳۱/۲ متر و عرض ۱۰/۲ متر بوده که بر روی یک پایه

به منظور تعیین میزان دقت و صحت مدل ساخته شده، پاسخ های واقعی این پل در زلزله امپریال ولی (۱۹۷۹) (که توسط ۲۶ سنسور ثبت شده است)، با پاسخهای به دست آمده از تحلیل غیرخطی همان پل تحت همان رکورد زلزله مقایسه شد.

همان طور که در شکل ۲ مشخص است، مقایسه پاسخ واقعی و تحلیلی در پل ملولند نشان دهنده دقت خوب در مدلهای تحلیلی انتخاب شده است. ضمنا این ارزیابی نشان میدهد که این مدلسازی، میتواند در طیف وسیعی از پلها با رفتارهای دینامیکی متفاوت با دقت قابل قبول مورد استفاده قرار گیرد.

۶/۳ متری قرار گرفته است. پل ملولند در سال ۱۹۷۸ به ۲۶ شتابنگاشت مجهز گردید و زلزله امپریال ولی (۱۹۷۹) قویترین زلزله ای است که این پل با حداکثر شتابg۰۰/۳۲ g۰۰/۳۰ وg ۰/۳۲ در سه جهت طولی، عرضی و عمودی تجربه کرده است [۲۰].

¹ Meloland

۲- ۲- -پل های مورد مطالعه ۲- ۲- ۱- پل فلزی

پل فلزی در سال ۱۳۳۸ هجری شمسی افتتاح گردید. این پل جزو اولین نسل از پلهای نوین در شهر اصفهان می باشد که بر روی رودخانه زاینده رود ساخته شده است. در سال ۱۳۹۵ طرح تعریض این پل به علت افزایش بار ترافیکی خیابان های منتهی به این پل اجرا گردید. همان طور که در شکل ۳ مشاهده می شود، این پل به طول ۱۳۳ متر، دارای پنج دهانه با عرشه ای به صورت دال بتنی و شاهتیرهای فلزی می باشد که بر روی چهار پایه بتنی در وسط و دو کوله در طرفین اجرا گردیده است. گفتنی است عرض اولیه این پل ۱۶/۸ متر بوده است که در طرح تعریض آن دو پل به عرض

با توجه به دوره طراحی لرزهای پل فلزی، این پل با این فلسفه که نیروهای لرزهای متناسب با وزن مرده سازه می باشد، طراحی گردیده است. پل های این دوره، برای یک نیروی لرزهای جانبی برابر با ۶٪ از وزن مرده سازه پل طراحی شدهاند و مفهوم شکلپذیری در آن دوره وجود نداشته و جزئیات تقویت برای دستیابی به شکلپذیری مطابق با استانداردهای فعلی بسیار ضعیف بوده است [۱۶].

۲- ۲- ۲- پل چمران

پل چمران در محور مواصلاتی رینگ دوم شهر اصفهان بوده و خیابان کاوه را قطع می کند. این پل در شمال اصفهان و در مسیر غرب به شرق قرار دارد و همان طور که شکل ۴ نشان می دهد، یک پل چند دهانه با دهانه های پیوسته است. طول کل پل ۱۷۱ متر با ۱۹ دهانه می باشد که ارتفاع بلندترین ستون آن ۱۷ متر و عرشه آن از نوع دال تخت با تیر I شکل است.

با وقوع زلزله ۱۹۸۹ لوما پریتا^ه ۱۹۹۴٬ نورثریج² و ۱۹۹۵ کوبه^۷ و مشاهده آسیبهای سازهای گسترده در پلها، کلترنس^۸از ^۹ ATC خواست تا ضوابط جدیدی برای آیین نامه آمریکا تدوین گردد [۲۵ و ۲۱].تأکید اساسی آیین نامههای جدید بر روی روشهای طراحی مبتنی بر تغییر شکل یا ظرفیت بوده، به طوری که متضمن یک مود گسیختگی شکل پذیر در ستونها باشد، در حالی که باقی اعضای پل تحت زلزله، الاستیک باقی بماند [۲۲]. که این موضوع بعد از ساخت این پل اجرایی گردید که از مهمترین مشکلات پل های همنسل پل چمران می باشد. گفتنی است که کلترنس در فاز دوم برنامه مقاومسازی لرزهای پلهای آمریکا، برنامه ای برای تقویت ستونهای فاقد شکل پذیری اجرا نموده و به منظور جلوگیری از فرو افتادگی عرشه از ابزارهای افزایش دهنده عرض نشیمن استفاده کرده است [۳۳] این در حالی است که پل چمران تحت هیچ گونه مقاومسازی و تقویت قرار نگرفته است.

شکل ۳. الف) پل فلزی اصفهان به همراه قسمت تعریض شده ب)نمای طولی پل فلزی Fig. 3. A) view of the Felezi bridge with the widened part B) Longitudinal view of the Felezi bridge

شکل ۴. الف) تصویری از عرشه و ستون های پل چمران ب)نمای طولی پل چمران

Fig. 4. A)view of the deck and columns of Chamran Bridge B) Longitudinal view of Chamran Bridge

شکل ۵. الف) تصویری از پل ۲۵ آبان ب)نمای طولی پل ۲۵ آبان Fig. 5. A) view of 25 Aban Bridge B) Longitudinal view of 25 Aban Bridge

۲- ۲- ۳- پل ۲۵ آبان

پل ۲۵ آبان یکی از پروژه های مهم شهر اصفهان است که به منظور کاهش حجم ترافیک در دستور کار قرار گرفت. این پل که تصویر آن در شکل ۵ آمده است، به عرض ۱۷/۱۰ متر و در ارتفاع ۹ متر شرقی و غربی به طول حدود ۵۷۲ متر، در ۹ دهانه و ۳ مدول اجرا گردیده است. مدول ۱ و ۳ به صورت دال بتنی مجوف هستند که هر کدام از سه دهانه ۲۵ متری به طول ۷۵ متر تشکیل شده و مدول ۲ که به صورت صندوقه بتنی پیش

تنیده می باشد، از دهانه های (۴۸+۶۴+۴۸) به طول کلی ۱۶۰ متر ادامه یافته است.

گفتنی است شهر اصفهان دارای ۱۲۶ پل بوده که ۹۸ درصد آنها بتنی می باشند و این مطالعه به بررسی و شناسایی ویژگی های منحصر به فرد یک پل از هر دوره طراحی که توسط راماناتان پیشنهاد شده است [۷] می پردازد که توسط زلزله های ۱۹۷۱ سان فرناندو و ۱۹۸۹ لومه پریتا جدا شده اند.

شکل ۶. مدل تحلیلی پیشنهادی شمعها [۲۵]

Fig. 6. Proposed analytical model of piles

جدول ۱. مقادیر ثابت های نیرو-تغییر شکل در رابطه (۱) [۲۶]

Table 1. Constant values of force-deformation in equation (1)

زمع خاک	A (KN/cm/m)	B (KN/cm/m)	C	n
00.09			Ľ	11
دانه ای	41.18	۱/ ۸ ۶۷	•/•۵	۱/۵۶
چسبنده	749/1	۰ /۸۴۰۵	• / ١	۱/•۵

۲- ۳- مدلسازی اعضای پل

در مطالعه حاضر سه نمونه پل در نرمافزار CSI BRIDGE مدل سازی شده که نتایج تحلیل دینامیکی آنها به عنوان تقاضای لرزهای اعضا (پارامتر اصلی ورودی در تشکیل منحنی شکنندگی) مورد استفاده قرار می گیرد.

در این پژوهش کلیه پل ها از نوع با اهمیت زیاد و منظم بوده که با در نظر گرفتن موقعیت پل به لحاظ خاک و بر اساس آیین نامه (۲۰۱۲ AASHTO ۲۰۱۲ [۲۴] مدلسازی گردیدند. در مدل اجزا محدود این پل ها، رفتار روسازه پل به صورت خطی و با استفاده از المان های الاستیک مدل شده و به منظور مدلسازی غیرخطی ستون های پل، از المان فایبر تیر-ستون با روش پلاستیک متمرکز استفاده شده است. لازم به ذکر است که استفاده از المان های فایبر در مدلسازی رفتار غیرخطی ستون ها، قابلیت بررسی رفتار مقطع ستون را در برابر بارهای رفت و برگشتی و دینامیک فراهم می کنند.

در این مطالعه، سیستمهای مختلف شالوده بر اساس سال و منطقه طراحی شده، مورد بررسی قرار گرفتند. از آنجا که این مطالعه با هدف توسعه منحنیهای شکنندگی برای پلهای مختلف در سراسر منطقه جغرافیایی شهر اصفهان است، طیف وسیعی از پروفیلهای خاک از نرم تا سفت در نظر

گرفته شد. لازم به ذکر است که نحوه آرایش شمعها و مشخصات آنها و همچنین سختی انتقالی و دورانی آنها با توجه به نوع پل متغیر است. در پژوهش حاضر، شالوده پلها به کمک فنرهای انتقالی و دورانی مدلسازی شدند. سختی انتقالی شالوده توسط فنرهایی با رفتار سه خطی پیشنهاد شده توسط چوی (۲۰۰۲) و سختی دورانی آنها به صورت فنرهای ساده خطی مدلسازی و سپس به المان با طول صفر در پایین ستونها تخصیص داده شدند (شکل ۶) [۲۵].

شالوده کولهها نیز مطابق با مدل ارائه شده در مطالعه شمس آبادی و ین در سال ۲۰۰۸ (شکل ۷)، مدلسازی شدند [۲۶]. به همین منظور از رابطه شبه هذلولی نیرو-تغییر شکل مطابق با رابطه (۱) استفاده شده است. در این رابطه F نیروی جانبی در واحد عرض دیوار و در جابجایی جانبی y است و رابطه F نیروی جانبی در واحد مرض دیوار و در جابجایی جانبی y است و رابطه F ارتفاع کوله و همچنین a، b، c و n ثابت های این رابطه هستند و در خاک های دان های و چسبنده مقادیر متفاوتی دارند. مقادیر این اعداد ثابت در جدول ۱ ارائه شده است. (۱)

$$F(y) = \frac{ay}{H+by} \times H^n \qquad \qquad \frac{y}{H} < c \qquad (1)$$

شکل ۷. تغییر شکل خاک پشت کوله [۲۶]

Fig. 7. Deformation of the soil behind the abutment

در این مطالعه به منظور تدقیق مدلسازی، تکیهگاههای عرشه پلها نیز مدل شده و پاسخ آنها در تهیه منحنیهای شکنندگی لرزهای لحاظ شدند. تکیهگاههای الاستومریک از رایجترین نوع تکیهگاهها در پلهای دنیا هستند. این تکیهگاهها نیروهای افقی را از طریق اصطکاک به زیر سازه منتقل میکنند. رفتار آنها از یک طرف وابسته به سختی اولیه آنها است، اما از طرف دیگر نیز با لغزش کنترل میگردد. به بیان دیگر تا قبل از اینکه نیروی افقی وارد به تکیهگاه از نیروی اصطکاک بین بالشتک و بتن کوچکتر باشد، رفتار بالشتک با سختی آن کنترل میگردد. اما به محض افزایش نیروی افقی از نیروی اصطکاک، سختی بالشتک به صفر رسیده و لذا رفتار تکیهگاه مبتنی بر یک مدل الاستو–پلاستیک خواهد بود.

در این پژوهش، طراحی بالشتک ها بر اساس استاندارد آشتو و مطالعه راماناتان (۲۰۱۲) صورت گرفته است. در این مطالعه، سختی اولیه بالشتک (K_{pad}) بر اساس رابطه ۲ محاسبه میشود. در این رابطه، G مدول برشی بالشتک برابر ۱۰ کیلوگرم بر سانتیمتر مربع، A سطح مقطع بالشتک و ضخامت بالشتک می باشد [۲۲].

$$K_{pad} = \frac{GA}{h} \tag{(7)}$$

گفتنی است بالشتک های پل های مورد مطالعه در سال ۹۴ تعویض شده است که بر اساس مشخصات بالشتک های مورد استفاده، سختی آنها برابر ۴۰۰ تن بر متر مربع در مدلسازی منظور گردید.

از آنجا که تمامی ستون های این پل ها به صورت بتنی می باشند،

با بررسی اولیه نقشه های قدیمی آنها مشاهده گردید که فاصله ها در آرماتورگذاری خاموت ها، المان های لب های و کمرکش ها (که در آیین نامه های جدید به منظور محصورشدگی و شکل پذیری مناسب ستون بر روی آنها تاکید می گردد)، از حدود آیین نامه های جدید بسیار بیشتر است. به عنوان نمونه برای ستونهای طراحیشده در پیش از سال ۱۳۵۰ هجری شمسی (۱۹۷۱ میلادی) عمدتاً از آرماتورهای با قطر ۱۰ به فواصل ۳۰ سانتیمتر به عنوان خاموت استفاده شده است. انتهای اکثر این آرماتورهای عرضی نیز به خوبی در هسته میانی ستون با خم ۱۳۵ درجه مهار نشدهاند که موجب رفتار نامناسب تحت خمش می گردد. این مقدار و نحوه آرماتورگذاری، موجب رفتار نامناسب تحت خمش می گردد. این مقدار و نحوه آرماتورگذاری، موجب رفتار نامناسب تحت خمش می گردد. این مقدار و نحوه آرماتورگذاری، موجب رفتار نامناسب تحت خمش می گردد. این مقدار و محوه آرماتورگذاری، اموجب رفتار نامناسب تحت خمش می گردد. این مقدار و محوه آرماتورگذاری، محصورشدگی ناچیزی برای بتن (به ویژه در ستونهای بزرگ) فراهم می آورد. آسیب پذیر باشد، چرا که طول وصلههای کوتاه است و محصورشدگی بتن اطراف آن ناچیز بوده و عمدتاً در نواحی دارای لنگر خمشی زیاد واقع هستند

۲- ۴- عدم قطعیتها در ارزیابی

آیین نامه های طراحی پل، در پاسخ به ضعف های به وجود آمده از زلزله های چند دهه اخیر دارای یک سیر تکاملی بوده اند [۲۸ و ۲۷] و یکی از مهمترین دلایل آن در نظر گرفتن تعداد بیشتری از عدم قطعیت ها در طراحی و ارزیابی های لرزهای است. لحاظ نمودن عدم قطعیت ارزیابی عملکرد سازهها از گذشته موضوع مورد علاقه تعداد زیادی از پژوهشگران بوده است [۳۰ و ۲۹ و ۲۲ و ۱۸ و ۸] که بر اساس مطالعات آنها، عدم قطعیت ها به دو دسته تقسیم بندی میگردند [۱۸]:

الف)عدم قطعیتهای غیرقابل پیش بینی: مربوط به رویدادها یا پارامترهای ناشناخت های است که ماهیت شانس و غیرقابل پیش بینی دارند، مانند عدم قطعیت مربوط به زلزله ورودی در تحلیلهای شکنندگی.

ب)عدم قطعیتهای شناخته شده: این نوع عدم قطعیت مربوط به پارامترهایی است که اطلاعات کافی در مورد آنها وجود ندارد یا اطلاعات ناقص هستند. عدم قطعیت در هندسه سازه و یا پارامترهای مربوط به مصالح از این نوع عدم قطعیت هستند.

پارامترهای عدم قطعیت زیادی مانند مقاومت مصالح بتن و فولاد، سختی تکیهگاههای الاستومریک، سختی فونداسیون، طول دهانه پل، ارتفاع ستون، عرض عرشه پل و ...، در ارزیابی لرزهای پل ها تاثیر گذار است که شرح تعدادی از آنها به صورت زیر می باشد:

۲- ۴- ۱- عدم قطعیت در پارامترهای تکیه گاه الاستومریک

در پلهای مورد بررسی در این مطالعه از بالشتکهای الاستومریک در نشمین کولهها استفاده است. این تکیه گاهها به دلیل عدم وجود هر گونه قیدی در آنها، نیروها را از طریق اصطکاک به زیرسازه منتقل میکنند. از آن جاییکه تغییرات مدول برشی بالشتکها در پلها بسیار زیاد است، از توزیع یکنواخت با حد پایین ۵۵۰ مگاپاسکال و حد بالای ۱۷۳۰ مگاپاسکال استفاده شده است [۲۲]. همچنین از مدول برشی بالشتک جهت تعیین سختی آن بر اساس ابعاد مشخص استفاده شده است.

ضریب اصطکاک (µ) پارامتر مهم دیگری است که در پاسخ بالشتک الاستومریک تاثیرگذار است که به منظور لحاظ کردن عدم قطعیت در پارامتر µ، یک فاکتور افزایش در نظر گرفته میشود. توزیع لوگ نرمال بر اساس پیشنهادات مندر و همکاران (۱۹۹۶) و دوتا (۱۹۹۹) با مقدار متوسط صفر و انحراف استاندارد لگاریتمی برابر ۰/۱ برای این منظور لحاظ میگردد [۳۳]. و ۳۱].

۲- ۴- ۲- عدم قطعیت در مشخصات بتن و فولاد

از آن جایی که عرشه و ستون پلهای مورد مطالعه دارای مقاطع مختلفی هستند، میزان بتن و آرماتور آنها نیز به عنوان یک پارامتر عدم قطعیت با توزیع یکنواخت بر اساس بررسی نقشههای پلهای مختلف در منطقه اصفهان برآورد گردید.

گفتنی است که در مطالعه حاضر، به جزئیات میزان آرماتور طولی ستونها برای پل های مورد مطالعه دقت شده است. به عنوان نمونه در پل های دوره میانی، میزان خاموتها معمولا ثابت و صرف نظر از ابعاد و اندازه ستونها

دارای مقدار ثابت خاموت شماره ۱۰ به فواصل ۲۰ سانتیمتر می باشند و لذا این پارامتر برای ستون های پل این دوره ثابت فرض شده است.

۲- ۴- ۳- عدم قطعیت پارامتر درز بین عرشه و کوله

درز بین عرشه و کوله نیز در این مطالعه به عنوان یک پارامتر احتمالاتی در نظر گرفته شده است. در غیاب اطلاعات دقیقتر، فرض شده است که تغییرات درز بین عرشه و دیوار پشتی کوله از توزیع یکنواخت پیروی می کند. بر اساس بررسی های انجام شده بر روی نقشه پلهای ایالت کالیفرنیا توسط راماناتان (۲۰۱۲)، درز بین عرشه و کوله از مقدار صفر تا ۱۰ سانتیمتر متغیر است. همچنین درز بین عرشه و کلیدهای برشی در جهت عرضی دارای تغییرات از صفر تا ۴ سانتیمتر به طور یکنواخت میباشد [۲۲].

۲- ۴- ۴- عدم قطعیت پارامتر سختی موثر شمعهای شالوده کولهها

از آنجایی که شمعها جزء اصلی سیستمهای تشکیل دهنده شالوده کولهها را تشکیل میدهند، سختی انتقالی شالوده کولهها شدیدا وابسته به سختی طولی و عرضی شمعهای تشکیل دهنده آن است. شمعهای شالوده کولههای پلهای مورد مطالعه اغلب از نوع شمعهای درجا ریز بتنی هستند. بر اساس اطلاعات به دست آمده از کلترنس (۲۰۱۰–۲۰۱۲) سختی شمعها در شالوده کوله پلهای مورد مطالعه از توزیع لوگ نرمال با انحراف استاندارد لگاریتمی Q=-1 پیروی می کند. مقدار متوسط سختی برای شمعهای بتنی درجا برابر ۲۴ kN/m

۲- ۴- ۵- عدم قطعیت پارامتر سختی فنرهای انتقالی و دورانی شالوده ستونها

بدیهی است که سختی فنرهای انتقالی و دورانی شالوده ستونها به مشخصات خاک منطقه وابسته است. از آنجایی که مشخصات خاک زیر شالوده ستونها به طور گستردهای در نقاط مختلف شهر اصفهان متفاوت میباشد، بنابراین سختی انتقالی و دورانی شالودهها نیز متغیر خواهد بود. از طرف دیگر، فاکتورهای دیگر مثل شرایط تکیهگاهی انتهای ستونها در اتصال به شالوده (مفصلی یا گیردار) و همچنین جزئیات خود ستونها (اندازه و میزان آرماتور) نیز بر روی سختی شالوده تاثیرگذار هستند.

۲- ۴- ۶- عدم قطعیت پارامتر سختی مقاوم خاک پشت کوله سختی خاک پشت کوله نیز در این مطالعه به عنوان پارامتر احتمالاتی

در مدلسازی لحاظ شده است. مشخصات خاک پشت کوله در پلهای مختلف متفاوت بوده و تغییرات نوع خاک در سختی مقاوم و جابجایی حد تسلیم خاک تاثیرگذار است. بر اساس مطالعات انجام شده بر روی خاکهای متفاوت در دانشگاه سن دیگو توسط شمس آبادی و همکاران (۲۰۰۸) سختی اولیه خاک (K) در منحنی شکل ۴ از مقدار KN/mm/m ۲۶ برای خاک چسبنده تا KN/mm/m ۵۳ برای خاک دانه ای متغیر است [۲۶]. بنابراین این پارامتر به عنوان پارامتر عدم قطعیت با توزیع یکنواخت جهت مدلسازی سختی مقاوم خاک پشت کوله در محاسبات شکنندگی لحاظ گردیده است.

۲- ۴- ۷- عدم قطعیت پارامتر وزن پل

در تحلیلهای شکنندگی لرزهای پلها نمیتوان وزن آنها را ثابت و قطعی در نظر گرفت. در این پژوهش، وزن پل به عنوان یکی دیگر از پارامترهای عدم قطعیت در محاسبات شکنندگی مورد استفاده قرار گرفته است. تغییرات وزن پل نه به خاطر تغییر هندسه پل (که این تغییر وزن در اثر تغییر هندسه پل در مدلهای ساخته شده اجزاء محدود به صورت خودکار لحاظ می گردد)، بلکه به علت نصب نرده حفاظ ها، عبور لوله ها و ادوات خدمت رسانی، تغییرات ضخامت عرشه پل و یا ریختن چند لایه آسفالت بر روی عرشه پل در طول عمر سرویس پل می باشد که منجر به افزایش وزن پل نسبت به زمان ساخت آن می گردد. در این مطالعه فرض شده است که تغییرات وزن پل از توزیع یکنواخت ۱۰ تا ۴۰ درصد برخوردار باشد. این افزایش وزن پل بر اساس بررسیهای انجام شده از نقشه و پلهای موجود به دست آمده است.

-7 - 8 - 8 - 8 عدم قطعیت پارامتر میرایی پل

میرایی پلها نیز به عنوان یک پارامتر احتمالاتی در تحلیلهای شکنندگی لحاظ شده اند. پیشنهادات فنگ و همکاران (۱۹۹۹) برای ساختمانهای بلند جهت پیروی عدم قطعیت میرایی از توزیع نرمال [۳۳] و بسط آن برای پلها توسط نیلسون (۲۰۰۵) و پدجت (۲۰۰۷) مبنای محاسبات این پژوهش قرار گرفته است. بر اساس مطالعات ایشان مقدار درصد میرایی با توزیع نرمال با مقدار متوسط ۲۰۴۵ و انحراف استاندارد ۲۰۱۵ در نظر گرفته شده است [۸ و ۸].

۲- ۵- تحلیل تاریخچه زمانی غیرخطی ۲- ۵- ۱- مجموعه رکوردهای زلزله

جمع آوری این زمین لرزهها به طوری که بیانگر خطر زلزله در کل منطقه مورد بررسی باشند، امری مهم و در عین حال بسیار سخت میباشد. ایده اصلی، تهیه مجموعه زمین لرزههایی است که مجموعه وسیعی از شدتهای مختلف مورد انتظار در محدوده جغرافیایی بر اساس تحلیل خطر زلزله را در برگیرند. با توجه به تحقیقات رحیمی شهید و همکاران در سال ۹۴ در خصوص زونهای لرزهای شهر اصفهان، مشخص گردید که احتمال وقوع زمین لرزهای با بزرگای ۶ تا ۵۰ سال آینده ۹۳/۴۱ درصد میباشد و با توجه به رسوبات تراسهای کواترنری در این ناحیه، وجود یک گسل پنهان در شرق و شمال شرق شهر اصفهان، محتمل است [۳۴].

باتوجه به اهمیت این پل ها و میزان احتمال زلزله در این منطقه، به منظور افزایش دقت در مدلسازی، تلاش بر آن بوده است که زلزله مورد نظر در طراحی، در برگیرنده شتابنگاشت هایی باشند که شرایط زلزله طرح را ارضا نموده و در آنها آثار بزرگا، فاصله از گسل، ساز و کار چشمه زلزلهزا، ساختگاه شتابن گاشت ها به لحاظ مشابهت زمین شناسی و مدت زمان حرکت زمین (حداقل برابر با ۱۰ ثانیه یا ۳ برابر زمان تناوب اصلی سازه) در نظر گرفته شده باشد.

بدین منظور در این پژوهش یک مجموعه چهل تایی از زمین لرزهها که توسط بیکر و همکاران (۲۰۱۱) برای برنامه تحقیقاتی حمل و نقل غرب آمریکا تهیه شده است، مبنای تهیه منحنیهای شکنندگی پلها قرار گرفته است [۳۵]. تمامی زمین لرزهها در این مجموعه که در پیوست موجود هستند. مربوط به زمین لرزههای کمعمق با دامنه بزرگای ۳/۵ تا ۶/۹ می باشند. این حرکات زمین به طوری انتخاب گردیدند که طیف پاسخ آنها مطابقت انحراف استاندارد و ورودی پیش بینی شده برای زلزلهای با بزرگای ۶ و فاصله کانونی ۲۵ کیلومتر و سرعت ۲۵۰ متر بر ثانیه باشد. گفتنی است که این زلزلهها به صورت زوج متعامد شتاب نگاشت در تحلیل پلهای مورد مطالعه اثر داده شده اند و تمامی شتاب نگاشت ها به روش ارائه شده در نگاشت های این مجموعه ۸/۰ محاسبه شده است. شکل ۸ طیف پاسخ نگاشت های این مجموعه ۸/۰ محاسبه شده است. شکل ۸ طیف پاسخ نشان می دهد.

شکل ۸. نمودار طیف پاسخ مجموعه چهل تایی زلزله های به کار رفته در تحلیل دینامیکی به صورت خطی و لگاریتمی

۲-۵-۲- تحلیل تاریخچه زمانی

در پژوهش حاضر، میرایی رایلی به مقدار ۴/۵ درصد در آنالیز تاریخچه زمان در نظر گرفته شد و سوابق حرکت زمین با PGA برابر g ۶/۹۶ در طول محور طولی و با g ۶/۶۳ در جهت عرضی اعمال گردید که پس از انجام تحلیل این نتایج به عنوان ورودی برای رسم منحنیهای شکنندگی

مورد استفاده قرار گرفت. با توجه به تعداد زیاد مؤلفهها و پاسخها در هر یک از مدلهای پل با تعداد ستونهای مختلف و نوع کولهها، فقط پاسخ چند مؤلفه پل ارائه شده است.

در این مطالعه، به عنوان نمونه پاسخهای عناصر مختلف پل چمران در شکلهای ۹ الی ۱۱ ارائه گردیده است

شکل ۱۰. پاسخ لنگر ستونها Fig. 10. Bending response of columns

شکل ۱۱. نسبت انحنا به ارتفاع ستون در پل چمران Fig. 11. The ratio of curvature to column height in Chamran Bridge

و در آن عرشه تحت جابجایی بیشتری قرار می گیرد. با بررسی ستونها در مدل مورد ارزیابی، پاسخ انحنای ناشی از لنگر ستونهای پل چمران مورد بررسی قرار گرفت که تعداد کمی از آنها در شکل ۱۰ و ۱۱ نشان داده شده است. آنچه دیده می شود این است که عرشه تحت اثر نیروها، جابجایی حدود ۸ سانتی متر را دارد. ضمناً جابجایی عرضی بر اساس نوع جابجایی، کمی متفاوت تر است، زیرا دیافراگم کوله جابجایی بیشتری را پشت سر می گذارد. این به این دلیل است که یک اتصال یکپارچه بین عرشه و کوله وجود دارد

شکل ۱۲. تصویر نمادین از چهارچوب تعریف شده جهت تهیه منحنی شکنندگی پلها [۲۲] Fig. 12. Symbolic image of the defined framework for preparing the fragility curve of bridges

۳- ارزیابی شکنندگی

منحنیهای شکنندگی بیانگر توانایی یک سیستم یا جزء مهندسی شده مانند یک پل یا ستون برای تحمل یک زلزله مشخص است [۳۶]. این منحنیها ورودی اصلی در ارزیابی ریسک لرزهای پلها هستند که امکان ارزیابی عملکرد لرزهای بالقوه در سیستم را فراهم میکنند [۸۸]. این چهارچوب چند فازی شامل روشی جهت ارتباط پارامترهای مقیاس شدت (۱۰۰۸) و پارامترهای تقاضای لرزهای (۲۰۰۷) بر اساس مدلهای پیشنهادی نیلسون (۲۰۰۵)، پدجت (۲۰۰۷) و راماناتان (۲۰۱۲) میباشد. تصویر نمادین از این چهارچوب و اعضای اصلی آن در شکل ۱۲ نمایش داده شده است.

به منظور رسم منحنی های شکنندگی اعضای پل، تقاضای لرزهای و ظرفیت سازه تعیین گردید. به عبارت ساده، احتمال شرطی رسیدن به یک

حالت حدی خرابی و یا تجاوز از آن در منحنیهای شکنندگی به صورت تابعی از پارامترهای تقاضای لرزهای (D)، ظرفیت سازه (C) و میزان شدت حرکت زمین (IM) در نظر گرفته میشود، همان طور که در معادله (۳) نشان داده شده است [۸]:

Fragility =
$$P[D \ge C|IM]$$
 (\mathcal{V})

بنابراین، مدل ها و یا برآورد تقاضا و ظرفیت لرزهای برای تجزیه و تحلیل شکنندگی مورد نیاز در این رویکرد، با توسعه مدل های تقاضای لرزهای احتمالی انجام شد. این روش نیاز به مدل سازی و شبیه سازی تحلیلی به منظور ایجاد مدل های تقاضای لرزهای احتمالی ("PSDMs) از پاسخهای شبیه سازی شده پل دارد.

۳– ۱– اخت مدل تقاضای لرزهای احتمالی

یکی از مراحل چهارچوب تهیه منحنیهای شکنندگی لرزمای، تعیین مدلهای تقاضای لرزمای است. بر اساس مدل پیشنهادی کرنل و همکاران (۲۰۰۲) ارتباط بین تقاضای لرزمای و شدت زلزله به صورت توزیع نرمال با دو پارامتر به شکل رابطه (۴) قابل بیان است [۱].

$$P[D \ge d|PGA] = 1 - \phi\left(\frac{\ln(d) - \ln(S_D)}{\beta_{D|IM}}\right) \qquad (\texttt{f})$$

در این رابطه، ϕ تابع توزیع تجمعی نرمال، S_D مقدار میانه نیاز برحسب شدت زلزله و $\beta_{D|IM}$ انحراف استاندارد لوگ نرمال است که عموماً با عنوان پراکندگی بیان می شود. رابطه بین میانه نیاز و شدت زلزله در فرم توانی مانند رابطه (۵) قابل بیان است:

$$S_D = a(IM)^b \tag{(a)}$$

رابطه (۵) در فضای لگاریتمی نیز به شکل رابطه (۶) قابل بیان است. در این فضا،(Ln(a) عرض از مبدأ و مقدار b شیب خط می باشد. ضرایب مربوطه با استفاده از رگرسیونگیری خطی قابل محاسبه هستند.

$$Ln(S_D) = Ln(a) + b Ln (IM)$$
^(F)

مقدار پراکندگی تقاضای لرزهای نیز از رابطه (۷) قابلدستیابی است.

$$\beta_{D|IM} \cong \sqrt{\frac{\sum (\ln(d_i) - \ln(aIM^b))^2}{N-2}} \tag{Y}$$

نحوه محاسبه پارامترهای تقاضای لرزهای از تحلیل رگرسیون خطی به صورت شماتیک در شکل ۱۳ آورده شده است.

پارامتر تقاضای لرزهای با کدنویسی در نرمافزار MATLAB بر اساس نتایج تحلیلهای دینامیکی غیرخطی انجام شده به دست آمده است.

بر اساس فرمول بندی ارائه شده در روابط (۴) الی (۷) و از آن جایی که تخمین آسیب پذیری اعضای مختلف پل بر اساس عدمقطیت های اعمال شده در تخمین تقاضای لرزهای وابسته به مقیاس شدت زلزله است، انتخاب یک مقیاس شدت زلزله مطلوب در تخمین صحیح تقاضای لرزهای از اهمیت بالایی برخوردار است. بر اساس مطالعات انجام شده توسط پدجت و نیلسون (۲۰۰۸)، حداکثر شتاب زمین (PGA) یک مقیاس خوب در تخمین تقاضای لرزهای اعضای پل می باشد [۳۷]. با جایگزین کردن رابطه (۶) و رابطه (۲) شکنندگی اعضاء مختلف پلهای مورد مطالعه از رابطه (۸) با استفاده از پارامترهای به دست آمده از رگرسیون محاسبه شدهاند.

شکل ۱۴. پارامترهای نیاز لرزهای (PDSM) – الف) شکل پذیری انحنای ستون و ب) جابجایی کوله ها برای پل چمران Fig. 14. Probabilistic seismic demand model (PDSM)- A) ductility of the curvature of the column B) displacement of the abutment for the Chamran bridge

$$P[D \ge d|PGA] = \phi\left(\frac{\ln(PGA) - [\ln(d) - \ln(a)]/b}{\beta_{D|IM}/b}\right) \quad (\lambda)$$

$$P[D \ge d|PGA] = \phi\left(\frac{\ln(PGA) - \lambda}{\varsigma}\right) \tag{9}$$

 ${f C}$ در رابطه (۹)، مقدار ${f \Lambda}$ ، مقدار میانه نیاز زلزله در فضای لگاریتمی و مقدار پراکندگی در تخمین شیبخط (b) میباشد.

(PDSM) شکل ۱۴ نمونه ای از نتایج محاسبه پارامترهای نیاز لرزه ای (PDSM) پل چمران را برای شکل پذیری انحنای ستون و جابجایی کوله ها نشان می دهد. گفتنی است که PGA حداکثر شتاب طیفی یکی از پارامترهای مقیاس شدت (IM) می باشد اما به لحاظ مطلوبیت استفاده از ($(\cdot, \cdot)_a$ (شتاب طیفی در یک ثانیه) از نظر بازده و دقت بسیار بهتر از PGA عمل می نماید [\mathbf{TT}]. به همین دلیل در این مطالعه از این پارامتر ($(\cdot, \cdot)_a$ در نمودارها استفاده ا

۳- ۲- تخمین ظرفیت اعضای پل

همانطور که در شکل ۴ مشاهده گردید، منحنی های شکنندگی از ترکیب مدل های نیاز و ظرفیت به دست می آید. تعیین ظرفیت یا مدل های حالات حدی اعضای پل، یکی از قسمتهای سخت در محاسبات شکنندگی می باشد که با فرض توزیع لوگ نرمال، هر حالت حدی با یک پارامتر میانه Sc و یک پارامتر پراکندگی β ررای حالات مختلف قابل بیان می باشد.

در همین راستا لازم است مقادیر مرزی هر یک از حالات آسیب مشخص گردد. حالات آسیب معمولا به صورت های کیفی، مشاهداتی و کمی می باشند و معیار آن شاخصی است که با توجه به تاریخچه بارگذاری (تقاضا) و ویژگیهای سازه (ظرفیت) ارائه می گردد. مقادیر این شاخص از صفر که نشان دهنده عدم آسیب تا یک که نشان دهنده آسیب کامل است، متغیر می باشد. برای بیان این آسیب می بایست برخی ویژگی های کمی و کیفی تعیین گردد. حالات آسیب برای هر عضو پل متناسب با میزان تغییرات در پاسخ و شرایط عملکرد آن و تأثیر بر روی عملکرد خود عضو و سازه پل بیان مي گردد. حالات آسيب اعضاء به صورت مجزا تعريف مي گردند، اما بايد توجه داشت که یک دامنه پیوسته از آسیب بین حالات آسیب گسسته وجود دارد که تشکیل منحنیهای شکنندگی اعضاء را به صورت پیوسته امکانپذیر می سازد. بدیهی است که ظرفیت اعضاء مختلف پل باید در مقیاس یکسان با تقاضای لرزهای اعضاء باشند تا محاسبات شکنندگی امکان پذیر گردد. یکی از اصلی ترین چالش ها در تعیین ظرفیت اعضا پل این است که ظرفیت ها به گونهای برآورد گردند که با نتایج تجارب طراحی و عملکرد هماهنگ باشند. مشکل اصلی در تعیین حالات حدی ظرفیت اعضاء، دستهبندی آنها به گونهای است که دارای عملکرد مشابه بر روی سیستم سازه پلها از لحاظ ییامد عملکردی و تعمیر بعد از زلزله باشند [۳۸].

در این ارتباط اصلی ترین سؤال این است که آیا آسیب کامل به ستون یک پل دارای همان اثر بر روی عملکرد پل است که آسیب کامل به تکیه گاه یا کلید برشی؟ به منظور یافتن پاسخ سؤال فوق در محاسبات شکنندگی لرزهای پلها، در این مطالعه اعضای پلها به دو دسته اعضای اولیه و اعضای ثانویه تقسیم بندی

جدول ۲. آسیب های اعضای اولیه و ثانویه در نظر گرفته شده در تحقیق

Table 2. Considered damages of primary and secondary members

آسيب اعضاي اوليه	خرابی ستونها- افتادگی عرشه از روی کولهها		
آرب امذاه ثانيه	جابجایی کلید برشی- جابجایی عرشه- جابجایی مقاوم، محرک و عرضی کوله- تغییر شکل تکیهگاههای		
اسيب اعصاي فاتويه	الاستومريك- جابجايي شالوده قابها- دوران شالوده قابها		

جدول ۳. توصيف كلى حالات أسيب در سطح سيستم پل به همراه تعريف أستانه أسيب اعضاء

General description of damage modes at the level of the bridge system along with the definition of member injury threshold

BSST-3	BSST-2	BSST-1	BSST-0	1	ĨNI.
كامل	گسترده	متوسط	کم	سيستم پل	محالات أسيب
	پل تنها در برابر ترافیک	پل در برابر ترافیک			
ىستى كامل بل– يا	اورژانسی با اعمال	عمومی با اعمال	پل در برابر ترافیک	ديتهاي	وضعيت محدو
بتانسیا انقدام	محدودیت (سرعت، وزن	محدودیت (سرعت،	عمومی باز میماند-	•	ترافيك
پدستین اعہدام	و یا خط عبور) باز	وزن و يا خط عبور)	بدون محدوديت		تراثيني
	مىماند	باز میماند			
I	1			آيا انحراف ترافيك	
بسيار محتمل	محتمل	بعيد	حيلي بغيد	مورد نياز است؟	وضعيت
				آيا اعمال	بهرەبردارى
قطعى	بسيار محتمل	محتمل	بعيد	محدوديت مورد	ترافيكي
				نياز است؟	
CDT-3	CDT-2	CDT-1	CDT-0	اعضای درجه اول	نحوه
					مشاركت
NA	NA	CDT-1	CDT-0	اعضای درجه دوم	آسيب اعضا
					بر سیستم

شدهاند (جدول ۲). اعضای اولیه به اعضایی اطلاق می شوند که پایداری و ظرفیت باربری قائم پل را تحت تأثیر قرار می دهند و آسیب گسترده و یا کامل به این اعضا منجر به بسته شدن کامل پل خواهد شد. ستون ها و افتادگی عرشه از کوله در دسته اول (به عنوان اعضای اولیه) تقسیم بندی می شوند.

مشابه این استدلال، اعضای ثانویه به اعضایی غیر از اعضای اولیه اطلاق می گردند که آسیب آنها پایداری قائم پل را تحت تأثیر قرار نمی دهد. آسیب این اعضاء منجر به بسته شدن پل نشده، اما می تواند منجر به اعمال محدودیت هایی در سرعت و ترافیک عبوری از روی پل ها شود. جدول ۲ دسته بندی اعضای اولیه و ثانویه که در این مطالعه مورد بررسی قرار گرفته اند را نمایش می دهد.

حالات آسیب در سطح سیستم پل مطابق جدول ۳ به چهار دسته -- BSST تا ۳– BSST تقسیم,بندی شده است. معیار این دستهبندی شرایط عملکردی پل بعد از زلزله می،بشد. از آنجایی که آسیب وارده به اعضای اولیه به طور مستقیم بر روی آسیب وارده به سیستم پل تأثیر می گذارد، مقدار آسیب اعضای اولیه به طور مستقیم در محاسبات شکنندگی سیستم پل وارد می گردند. در مورد اعضای ثانویه اما، دو سطح آسیب پذیری BSST -- و ۱– BSST وارد می شوند. توصیف حالات آسیب در سطح سیستم پل ۳– و ۲– BSST) و در سطح اعضای اولیه (۳– ۲) به ترتیب در جداول ۳ و ۴ ارائه شده است. همچنین توصیف حالات آسیب در سطح اعضای ثانویه

جدول ۴. توصيف سطوح آسيب در سطح اعضاى اوليه

Table 4. Description of the damage levels at the level of the primary members

BSST -0	BSS	Г -1	BSST -2	BSST -3		
آسيب اعضا	سطوح اوليه	بدون آسيب	آسيب جزئى	آسیب عملکردی با قابلیت تعمیر پایین	آسیب عملکردی یا قابلیت تعمیر عمدہ	تعويض عضو

جدول ۵. توصيف سطوح آسيب در سطح اعضای ثانويه

Table 5. Description of the damage levels at the level of the secondary members

BSST -0	BSST -1			
			آسیب جزئی-آسیب عملکردی با	آسیب عملکردی با قابلیت
	سطوح أسيب كالويه	بدون أسيب	قابليت تعمير پايين	تعمير عمده-تعويض عضو

در جدول ۵ آورده شدهاند. جداول ارائه شده برای تعیین سطح آسیب اعضاء و مشارکت آنها در تعیین آسیب به کل سیستم پل در مطالعات انجام شده توسط راماناتان در سال ۲۰۱۲ و کلترنس ۲۰۱۲ تهیه شده است [۲۲].

مطابق جدول ۳ تعریف کیفی سطوح آسیب در سطح اعضاء به شرح زیر است:

آسیب کم ۰۰ BSST (آسیب جزئی): آستانه عملکردی است
 که فراتر از آن آسیب جزئی به اعضا وارد می گردد. تعمیر پل نیز به برطرف
 کردن این آسیبهای جزئی محدود می گردد.

 آسیب متوسط ۱- BSST (آسیب عملکردی با قابلیت تعمیر پایین): آستانه عملکردی است که برای بهره برداری مجدد نیازمند تعمیرات قابل ملاحظهای روی اعضا مورد آسیب دیده است.

 آسیب گسترده ۲- BSST (آسیب عملکردی با قابلیت تعمیر عمده): آستانه عملکردی است که برای بهره برداری مجدد نیازمند تعمیرات گستردهای جهت برگرداندن عملکرد اعضا مورد نیاز است.

آسیب کامل ۳– BSST (تعویض عضو): آستانه عملکردی
 است که به منظور سرویس دهی مجدد پل، تعویض عضو مقرون به
 صرفه ترین راهکار جهت بر گرداندن آن عضو به عملکرد مورد نظر است.

مقادیر سطوح آسیب اعضاء مختلف پل میتوانند به صورت تجویزی (بر مبنای فیزیک) نیز تعریف گردند. روش تجویزی بر مبنای مکانیک مشکل وارد شده به عضو مثل ورقه ورقه شدن کاور بتن در ستون و یا گسیختگی آرماتورهای طولی تعریف میگردد. روش تجویزی بر مبنای سطح عملکرد عضو بعد از زلزله و به صورت تابعی از هزینه تعمیر و مدت زمان خارج بودن

از سرویس می باشد [۱۸]. در مطالعه حاضر ترکیب دو روش عنوان شده در بالا جهت تعیین آستانه سطوح آسیب بر اساس مطالعات راماناتان (۲۰۱۲) مورد استفاده قرار گرفت.

همان طور که پیش تر عنوان گردید، آستانه آسیب اعضاء و سیستم پل بر اساس مطالعات آزمایشگاهی انجام شده بر روی اعضای مختلف، آسیبهای گزارش شده از زلزلههای مختلف و همچنین اطلاعات فراوان به دست آمده از گروه تعمیرات و نگهداری پلها در کلترنس که در پژوهش راماناتان به دست آمده، تعیین گردیده است. در ادامه مقادیر کمّی هر یک از آستانههای آسیب برای اعضای مختلف به صورت میانه ظرفیت اعضاء در سطوح مختلف آسیب، آورده شدهاند.

از طرف دیگر در تحقیق حاضر فرض شده است که ظرفیت اعضاء مشابه نیاز از توزیع لوگ نرمال پیروی می کند [۲۷ و ۸]. بنابراین مقدار عدم قطعیت مربوط به مقدار میانه ظرفیت نیز در فضای لوگ نرمال تعریف می گردد و عموماًا نام پراکندگی در ادبیات فنی به آن اطلاق می گردد (β) [۲۲]. با توجه به نبود اطلاعات کافی در مورد میزان عدم قطعیت تمامی اعضاء به طور جداگانه، بر اساس پیشنهاد راماناتان (۲۰۱۲)، مقدار پراکندگی میانه ظرفیت اعضاء به طور محافظه کارانه برای تمامی آنها در چهار سطح آسیب برابر آزمایشگاهی انجام شده بر روی تعداد زیادی از ستونهای نمونه پلهای کالیفرنیا در مرکز مهندسی زلزله غرب آمریکا توسط بری و ابرهارد (۲۰۰۴) و مطالعات و پیشنهاد راماناتان (۲۰۱۲) [۳۹ و ۲۲]، در این پژوهش میانه و پراکندگی سطوح آسیب اعضای مختلف پل طبق جدول ۶ محاسبه گردیدند:

جدول ۶. میانه و پراکندگی سطوح آسیب اعضای مختلف پل

	BSST-3		BSST-2		BSST-1		BSST-0		
βc	Sc	β_c	Sc	βc	Sc	βc	Sc	نام عصو	لوع عصو
۰/۳۵	۵	•/٣۵	۳/۵	۰/۳۵	٢	۰/۳۵	١	ستون	اوليه
٠/٣۵	222	۰/۳۵	۱۵۰	۰/۳۵	•/Y۵	۰/۳۵	٢۵	افتادگی عرشه	اوليه
-	N/A	-	N/A	۰/۳۵	۲۵۰	۰/۳۵	۷۵	جابجايي مقاوم كوله	ثانويه
-	N/A	-	N/A	•/۳۵	۱۰۰	۰/۳۵	۴.	جابجايي محرك كوله	ثانويه
-	N/A	-	N/A	۰/۳۵	۱۰۰	۰/۳۵	٢۵	جابجايي عرضي كوله	ثانويه
-	N/A	-	N/A	•/۳۵	۱۰۰	۰/۳۵	۲۵	جابجايي طولي تكيهگاه	ثانويه
-	N/A	-	N/A	•/۳۵	۱۰۰	۰/۳۵	۲۵	جابجايي عرضي تكيه گاه	ثانويه
-	N/A	-	N/A	•/۳۵	۳۰۰	۰/۳۵	۱۰۰	جابجايي عرضي عرشه	ثانويه
-	N/A	-	N/A	۰/۳۵	-	۰/۳۵	۱۵	درز آببند	ثانويه
-	N/A	-	N/A	•/۳۵	۱۰۰	۰/۳۵	۲۵	جابجايي فوندانسيون	ثانويه
-	N/A	-	N/A	•/٣۵	• / ١	۰/۳۵	•/•٣	دوران فوندانسيون	ثانويه
-	N/A	-	N/A	•/٣۵	١٢۵	۰/۳۵	۴.	کلید برشی	ثانويه

Table 6. Median and dispersion of damage levels in different bridge members

۳ – ۳ – تشکیل منحنی شکنندگی (در سطح اعضا و کل پل)

با فرض توزیع لوگ نرمال، نیاز و ظرفیت، هر کدام با دو پارامتر میانه و پراکندگی بیان می شوند. مقادیر میانه و پراکندگی نیاز بر اساس رگرسیونگیری بر روی مجموعه پاسخهای ثبت شده برای اعضاء پل قابل دستیابی هستند CSI و از نتایج تحلیلهای دینامیکی غیرخطی انجام شده در نرم افزار RSI و از نتایج تحلیلهای محاسبه شدند. مقادیر میانه و پراکندگی ظرفیت نیز بر اساس مطالعات آزمایشگاهی و مشاهدات زلزلههای گذشته برای اعضای مختلف پل مطالعات آزمایشگاهی و مشاهدات زلزلههای گذشته برای اعضای مختلف پل معالد. مقدار شکنندگی یک عضو بر اساس رابطه (۱۰) قابل دستیابی معالد. مقدار میاند و پراکندگی ظرفیت نیز بر اساس معالمات آزمایشگاهی و مشاهدات زلزلههای گذشته برای اعضای مختلف پل معالهات آزمایشگاهی و مشاهدات زلزلههای گذشته برای اعضای مختلف پل معاله د. مقدار شکنندگی یک عضو بر اساس رابطه (۱۰) قابل دستیابی معدار میانه دیگر \mathbf{GS} و \mathbf{SD} و \mathbf{SC} نیز و ظرفیت بوده و \mathbf{SC} و \mathbf{SC} نیز رابطه \mathbf{C} و \mathbf{SC} نیز و ظرفیت موده و \mathbf{SD} و می است. محموار میانه نیاز و ظرفیت موده و \mathbf{SC} و \mathbf{SC} نیز رابطه \mathbf{C} و \mathbf{SC} و \mathbf{SC} و \mathbf{SC} و \mathbf{SC} نیز رابطه (۱۰) قابل دستیابی معدار است. در این رابطه \mathbf{C} و \mathbf{SD} و \mathbf{SC} نیز رابکاد \mathbf{SC} و \mathbf{SD} و می ایز و ظرفیت می مند. از طرف دیگر \mathbf{SC} و \mathbf{SD} و می و می ایز رابکا \mathbf{SC} و می و می ایز و ظرفیت می مد دوده و \mathbf{SC} و \mathbf{SC} و می و می ایز راد راد (میانه نیاز و ظرفیت می دود.

$$P[D > CIM] = \Phi\left\{\frac{\ln\left(\frac{S_n}{S_c}\right)}{\sqrt{\beta_{DIM}^2 + {\beta_c}^2}}\right\}$$
(\.)

مقادیر $S_c \ e_C \ e_C \ e_C \ e_C \ e_C$ مقادیر $\beta_c \ e_C \ e_C \ e_C$ مقادیر مقادیر توجه به این که در این پژوهش مقیاس شدت زلزله برای تحلیل های شکنندگی حداکثر شتاب زمین (PGA) میباشد، میتوان رابطه (۱۰) را به فرم باز به شکل ۱۱ بیان کرد:

$$P[DCj][PGA] = \Phi\left\{\frac{\ln(PGA) - \left[\ln\left(S_{C_j}\right) - \ln\left(a\right)\right]/b}{\sqrt{\beta_D^2 + \beta_{C_j}^2}/b}\right\} \quad (11)$$

با استفاده از این فرمولها، منحنی شکنندگی لرزهای هر عضو از سیستم پل با تغییر مقدار PGA و رسم آن در یک نمودار قابل ایجاد است. برخلاف مطالعات شکنندگی انجام شده توسط نیلسون (۲۰۰۵) و پدجت (۲۰۰۷) که در آنها اعضاء مختلف یک پل از نظر اهمیت یکسان فرض شده بودند و مشارکت آنها در محاسبه شکنندگی لرزهای سیستم پل یکسان در نظر گرفته شده بود [۲۸ و ۸]، اما در مطالعه حاضر اعضاء مختلف پل بر اساس شرایط تعمیر و ملاحظات ترافیکی در دو سطح اولیه و ثانویه تقسیمبندی شدهاند و

برای سطح آسیب سیستم پل، یک سیستم سری جهت ایجاد منحنیهای شکنندگی فرض گردید. تعداد اعضایی که سیستم سری جهت محاسبه شکنندگی پل تشکیل میدهند، بر اساس سطح آسیب مورد نظر (DS) و نحوه مشارکت سطح آسیب اعضا متغیر است. جزییات بیشتر در ارتباط با این روش در مطالعات راماناتان (۲۰۱۲) موجود است [۲۲].

با فرض سیستم سری برای پلهای مورد بررسی، شکنندگی لرزهای سیستم پل در حالات چهارگانه آسیب از رابطه (۱۲) به دست می آید:

$$P[DSj|IM] = \begin{cases} P\left[\bigcup_{l=1}^{N} E_{primary,l}(DC_{j}|IM)\right] & for \ j \ge 3\\ P\left[\bigcup_{i=1}^{N} E_{primary,l}(DC_{j}|IM)\right] + P\left[\bigcup_{m=1}^{M} E_{secondary,m}(DC_{j}|IM)\right] & for \ j \le 2 \end{cases}$$
(17)

در این رابطه، مولفه $E_{primary} = 1$ بیانگر آسیب عضو اولیه و مولفه در این رابطه، مولفه $E_{primary}$ بیانگر آسیب عضو اولیه M بیانگر $E_{secondary-m}$ بیانگر آسیب عضو ثانویه می باشد. همچنین پارامتر M بیانگر اعضاء ثانویه پل و پارامتر N معادل تعداد کل اعضاء اولیه پل است. مقادیر یک تا چهار برای پارامتر f, مبین حالات چهارگانه آسیب از حالت آسیب کم تا آسیب کم تا آسیب کامل است. [SDJ]MI نیز احتمال اجتماع رخدادهایی است که در آنها تحت یک زلزله با شدت مشخص، ظرفیت i امین عضو پل به مقدار f امین حالت حدی شکست آن عضو میرسد یا از آن تجاوز می کند.

۳- ۴- نتایج مطالعه تحلیلی پل ها

در این بخش از پژوهش، نتایج احتمال شکنندگی لرزمای مؤلفههای مختلف پلها در وضع موجود با احتمال شکنندگی کلی سیستم آنها در زلزلههایی با شدتهای مختلف آورده شده است. جهت مقایسه میزان احتمال آسیبپذیری مؤلفههای مختلف پلها در زلزلههای با شدت متفاوت بایستی منحنیهای شکنندگی آنها را در سطوح آسیب کم تا کامل ترسیم نمود.

نتایج حاصل از مدلسازی و پاسخ تمامی رکوردهای زلزله در پل های مورد بررسی با سطوح مختلف آسیب در شکل های ۱۵ تا ۱۷ نشان داده شده است. همانطور که مشاهده می شود در هر سه پل مورد بررسی، ستون یکی از مولفه های مهم در آسیب پذیری پل ها میباشند. به همین دلیل در اکثر مطالعات [۳۷ و ۸ و ۶] و همچنین آیین نامههای ارزیابی لرزهای پلهای دنیا از جمله HAZUS، شکست ستون به عنوان تنها معیار گسیختگی پل تعیین می شود [۳۸]. اما آنچه در این ارزیابی مشاهده گردید این است که مشارکت مؤلفههای مختلف یک پل در ارزیابی لرزهای احتمالاتی آن پل منجر به شکنندگی بیشتر خواهد شد و می بایست در یک ارزیابی لرزهای احتمالاتی صحیح، علاوه بر ستون، مشارکت تمام اعضای پل لحاظ گردد.

آنچه در شکل ۱۵ به عنوان نمونه ای از پل های مدرن نسل اول در دوره طراحی قبل سال ۱۳۵۰ مشخص است این است که به علت کم بودن میزان فولاد ستونها، نبود شمع در پایه ستونها و کم بودن مقدار ابعاد پی، به منظور انتقال لنگر ناشی از زلزله نیروی بیشتر به ستون ها منتقل شده و موجب ضعف شدیدی در این عضو میگردد. همان طور که مشاهده می گردد در سطح آسیب کم و متوسط هم افزایی اجزای مختلف پل، حالت بحرانی تری نسبت به هر یک از مولفه ها دارد، به طوری که در تمامی منحنی های شکنندگی از نقش فعالی در احتمال آسیب برخودار است. در نمودار آسیب کم، احتمال آسیب در شتاب طیفی r/۲۵ g به ترتیب برای مشارکت کلیه مولفه های پل، نئوپرن ها، ستون ها و کوله به ترتیب برابر با ۹۹٪، ۹۷٪، ۹۶٪ و ۸۰٪ است که همین موارد برای آسیب متوسط با شتاب طیفی g ۰/۵ به ترتیب ۹۵٪، ۷۵٪، ۹۰٪ و ۳۵٪ میباشد. همچنین برای آسیب گسترده و کامل با شتابهای طیفی g ۱ و g ۱/۵ برای مولفه ستون برابر ۸۸٪ و ۸۵٪ می باشد. گفتنی است که علت عمده آسیب پذیری ستون و کوله در این پل به دلیل ضعف عمده در آیین نامه های آن دوره می باشد که با توجه به بازدید میدانی صورت گرفته هم اکنون نیز در این قسمت ها ترک هایی دیده می شود که نیازمند رسیدگی و تقویت در این قسمت ها می باشد.

شکل ۱۵. منحنی شکنندگی کلی پل فلزی و اجزای آن در چهار سطح آسیب (الف) کم، (ب) متوسط، (ج) گسترده و (د)کامل

Fig. 15.Overall fragility curve of Felezi bridge and its member in 4 damage levels A) low B) moderate C) extensive D) complete

برخوردار است. در سایر سطوح آسیب شامل سطوح آسیب متوسط، گسترده و کامل، شکست مؤلفه ستون و پس از آن نشیمنگاه های کوله دارای بیشترین احتمال وقوع هستند. همچنین در این شکل مشاهده میشود که در سطوح گسیختگی گسترده و کامل، ستونهای پل، آسیبپذیرترین مؤلفه پل میباشند. همان طور که در شکل ۱۶ مشاهده می گردد در سطح آسیب کم، درز آببندی پل، از آسیب پذیرترین مؤلفه های پل می باشد که احتمال آسیب آن در شتاب طیفی g ۰/۲۵ برابر ۹۵٪ میباشد و پس از آن نشیمن عرشه دارای بیشترین احتمال آسیب است که در همین شتاب طیفی (S_a) برابر ۹۱٪ می باشد. در این سطح آسیب، مؤلفه کوله-عرضی از احتمال شکست کمتری

شکل ۱۶. منحنی شکنندگی کلی پل چمران و اجزای آن در چهار سطح آسیب (الف) کم، (ب) متوسط، (ج) گسترده و (د)کامل Fig. 16.Overall fragility curve of Chamran bridge and its member in 4 damage levels A) low B) moderate C) extensive D) complete

سطوح مختلف آسیب در شکل ۱۸، می توان میزان آسیب پذیری آن ها را با توجه به یکدیگر مقایسه نمود و به این نتیجه رسید که در هنگام زلزله، کمترین میزان آسیب به پل های جدید، برابر با وارد شدن خسارات بسیار زیادی به پل های قدیمی بوده که این موضوع منجر به از دست رفتن کارایی پل های قدیمی و غیرقابل استفاده شدن آنها می گردد. این در حالی است که هر یک از این پل ها در مجموعه حمل و نقل و سرویس دهی از پل های شریانی بوده و ایجاد مشکل در هر یک، مخصوصا به هنگام بروز زلزله ایجاد اختلال شدیدی در سرویس دهی خواهد نمود. در ادامه نیز بررسی منحنی های شکنندگی پل ۲۵ آبان در شکل ۱۷ آورده شده است و آنچه مشخص است این است که با توجه به افزایش دقت آیین نامه ها و تغییر در معیارهای طراحی، این پل از وضعیت بهتری نسبت به پل های دیگر برخوردار است. همانطور که در منحنی های شکنندگی مشاهده می شود میزان عملکرد اجرای مختلف پل در هنگام زلزله به حدی می باشد که احتمال آسیب گسترده یا کامل با شتاب طیفی g ۲ در ستون ها و یا کوله ها به ترتیب ۶۰٪ و ۱۰٪ و همچنین ۴۰٪ و ۳٪ می باشد.

با مقایسه ارائه منحنی های شکنندگی پل های سه دوره مختلف با

شکل ۱۷. منحنی شکنندگی کلی پل ۲۵ آبان و اجزای آن در چهار سطح آسیب (الف) کم، (ب) متوسط، (ج) گسترده و (د)کامل

Fig. 17. Overall fragility curve of 25 Aban bridge and its member in 4 damage levels A) low B) moderate C) extensive D) complete

شکل ۱۸. منحنیهای شکنندگی برای پلهای مورد ارزیابی در سه دوره مشخص شده و در سطوح مختلف آسیب Fig. 18. Fragility curves for the assessed bridges in three periods and at different levels of damage

۴- نتیجه گیری

درک درست از تأثیر تکامل طراحی و جزئیات بیشتر جنبههای مؤلفههای پل در ارزیابی عملکرد لرزهای پلهای شهر اصفهان در سه دوره مختلف کمک بسیار بزرگی در یافتن راهی برای مقایسه پاسخهای نسبی هر یک از مولفه های پل و دستیابی به یک شاخص مناسب در ارزیابی پل ها است. به همین منظور در این مطالعه، علاوه بر در نظر گرفتن اطلاعات پایهای در دسترس پلها مانند هندسه پل، طول دهانه، عرض عرشه، ارتفاع ستون و تعداد دهانه، جزئیات گستردهای در مورد اجزای پل مانند ابعاد و چیدمان آرماتور در ستونها، عرض صندلی در کولهها، ظرفیت تکیه گاه های الاستومری و... در مدلسازی لحاظ گردید.

این پژوهش رویکردی را برای توسعه منحنیهای شکنندگی در سطح منطقه ای برای پل های مختلف با استفاده از روش تحلیلی ارائه کرده است که در آن پل های مختلف در سه نسل با ویژگی های متفاوت بررسی شده و نتایج حاصل از آن نشان می دهد که:

۱-نتایج این مطالعه نشان داد که در سطح آسیب کم و متوسط هم افزایی اجزای پل باعث بحرانی تر شدن احتمال آسیب می شود. به عنوان نمونه در پل فلزی، برای آسیب کم، احتمال آسیب در شتاب طیفی g ۰/۲۵ به ترتیب برای مشارکت کلیه مولفه های پل، نئوپرن ها، ستون ها و کوله به ترتیب برابر با ۹۹٪، ۹۷٪، ۹۶٪ و ۸۰٪ است و برای آسیب متوسط در شتاب طیفی g ۰/۵ به ترتیب ۹۵٪، ۷۵٪، ۹۰٪ و ۳۵٪ می باشد.

۲-با توجه تحولات قابل توجه بارگذاری های جدید در پل چمران، میزان سطح آسیب کوله و ستون به عنوان اعضای اصلی سازه در سطوح آسیب گسترده و کامل برای شتاب g ۲، برابر ۲۸۹ و ۲۶/۰ برای کوله و ۱۹۶۰ و ۲۹/۰ برای ستون می باشد. این در حالی است که برای پل فلزی به ترتیب در کوله ۲۵/۲ و ۲/۲ و در ستون ۲۹۴۰ و ۲/۹۱ می باشد.

۳-در اکثر مطالعات همیشه بعد از ارزیابی میزان شکنندگی، به منظور مقاومسازی، تأکید بر تقویت بر روی اجزای کلیدی مهم است. اگر چه این اقدامات در پاسخ به ضعفهای موجود در اجزا بوده و به صورت منفرد مورد بررسی قرار می گیرند، اما این مطالعه نشان داد که شکنندگی سایر مؤلفهها ممکن است به صورت غیرمستقیم به صورت مثبت یا منفی سایر اعضا را نیز تحت تأثیر قرار دهد؛ از طرف دیگر، ممکن است منابع آسیبپذیری دیگری وجود دامند، که توسط یک طراح مورد بررسی قرار نگرفته باشد، که وجود داری این این این این ممکن است منابع آسیبپذیری دیگری وجود دارید هنگام ارزیابی شکنندگی با بررسی شوند. این امر با توسعه PSDM های مشترک و برآورد ظرفیت انجام می شوند. این امر با توسعه مهم این های مشترک و برآورد ظرفیت انجام می شود. بر همین اساس نتیجه مهم این

مطالعه نشان می دهد که شکست ستون به عنوان تنها معیار گسیختگی پل نمی باشد و مشارکت مؤلفه های مختلف یک پل در ارزیابی لرزهای احتمالاتی آن پل منجر به شکنندگی بیشتر خواهد شد. در یک ارزیابی لرزهای احتمالاتی صحیح، علاوه بر ستون، مشارکت تمام اعضای پل بایستی لحاظ گردد.

⁴–از دیگر نتایج مهم این تحقیق این است که در نظر گرفتن خصوصیات این نوع تغییرپذیری و ترکیب آن در فرمولاسیون شکنندگی، باعث می شود که مدلهای شکنندگی حاصل قابل تعمیم به سایر پل ها باشد و منجر به ایجاد روشهایی برای بهبود یافتن سطح زیرساختهای سیستم حمل و نقل در سطح منطقه و متناسب با عملکرد آنها شود. لذا پیشنهاد می گردد در مطالعات آینده در ارزیابی لرزه ای پل ها این مهم در نظر گرفته شود.

منابع

- [1] C.A. Cornell, F. Jalayer, R.O. Hamburger, D.A. Foutch, Probabilistic basis for 2000 SAC federal emergency management agency steel moment frame guidelines, J. Struct. Eng. 128 (2002) 526–533.
- [2] K. Mackie, B. Stojadinović, Probabilistic seismic demand model for California highway bridges, J. Bridg. Eng. 6 (2001) 468–481.
- [3] M. Dolce, A. Kappos, G. Zuccaro, A.W. Coburn, Report of the EAEE Working Group 3: Vulnerability and risk analysis, in: Proc. 10th Eur. Conf. Earthq. Eng., 1994: pp. 3049–3077.
- [4] S. Banerjee, M. Shinozuka, Mechanistic quantification of RC bridge damage states under earthquake through fragility analysis, Probabilistic Eng. Mech. 23 (2008) 12–22.
- [5] G.C. Marano, R. Greco, E. Morrone, Analytical evaluation of essential facilities fragility curves by using a stochastic approach, Eng. Struct. 33 (2011) 191–201.
- [6] J.E. Padgett, R. DesRoches, Retrofitted bridge fragility analysis for typical classes of multispan bridges, Earthq. Spectra. 25 (2009) 117–141. https://doi. org/10.1193/1.3049405.
- [7] K. Ramanathan, J.E. Padgett, R. DesRoches, Temporal evolution of seismic fragility curves for concrete boxgirder bridges in California, Eng. Struct. 97 (2015) 29– 46.

Beck, Model identification and seismic analysis of meloland road overcrossing, Rep. to Calif. Dep. Transp. (1993).

- [21] A.K. Agrawal, M. Amjadian, Seismic component devices, in: Innov. Bridg. Des. Handb. Constr. Rehabil. Maint., Elsevier Inc., 2015: pp. 531–553. https://doi. org/10.1016/B978-0-12-800058-8.00020-7.
- [22] K.N. Ramanathan, Next generation seismic fragility curves for california bridges incorporating the evolution in seismic design philosophy, (2012). https://smartech. gatech.edu/handle/1853/44883.
- [23] M. Yashinsky, Northridge Earthquake, Lifeline Performance and Post-Earthquake Response: Bridges and Roadways, TCLEE Monogr. No. 8 (1995).
- [24] AASHTO, HIGHWAY SUBCOMMITTEE ON BRIDGES AND STRUCTURES, 6th ed., American Association of State Highway and Transportation Officials, Washington, DC, 2012.
- [25] E. Choi, Seismic analysis and retrofit of mid-America bridges, (2002).
- [26] A. Shamsabadi, L. Yan, Closed-form forcedisplacement backbone curves for bridge abutmentbackfill systems, in: Geotech. Earthq. Eng. Soil Dyn. IV, 2008: pp. 1–10.
- [27] S. Caltrans, Seismic design criteria version 1.6, Off. Struct. Des. (2013).
- [28] ATC, Improved seismic design criteria for California bridges: Provisional recommendations, ATC-32. (1996).
- [29] R.E. Melchers, A.T. Beck, Structural reliability analysis and prediction, John Wiley & Sons, 2018.
- [30] B.R. Ellingwood, Y. Wen, Risk-benefit-based design decisions for low-probability/high consequence earthquake events in Mid-America, Prog. Struct. Eng. Mater. 7 (2005) 56–70.
- [31] A. Dutta, On energy based seismic analysis and design of highway bridges, (1999).
- [32] J.B. Mander, D.K. Kim, S.S. Chen, G.J. Premus, Response of steel bridge bearings to reversed cyclic loading, 1996.

- [8] B.G. Nielson, Analytical fragility curves for highway bridges in moderate seismic zones, (2005).
- [9] S.P. Stefanidou, A.J. Kappos, Methodology for the development of bridge-specific fragility curves, Earthq. Eng. Struct. Dyn. 46 (2017) 73–93. https://doi. org/10.1002/eqe.2774.
- [10] Y.J. Kim, L.B. Queiroz, Big Data for condition evaluation of constructed bridges, Eng. Struct.
 141 (2017) 217–227. https://doi.org/10.1016/j. engstruct.2017.03.028.
- [11] U. Yazgan, Empirical seismic fragility assessment with explicit modeling of spatial ground motion variability, Eng. Struct. 100 (2015) 479–489.
- [12] J.B. Mander, Fragility curve development for assessing the seismic vulnerability of highway bridges, Res. Prog. 89 (1999).
- [13] S.M. Lee, T.J. Kim, S.L. Kang, Development of fragility curves for bridges in Korea, KSCE J. Civ. Eng. 11 (2007) 165–174.
- [14] T. Wright, R. Desroches, M. Asce, J.E. Padgett, A.M. Asce, Bridge Seismic Retrofitting Practices in the Central and Southeastern United States, (2011) 82–92.
- [15] J. Ghosh, P. Sood, Consideration of time-evolving capacity distributions and improved degradation models for seismic fragility assessment of aging highway bridges, Reliab. Eng. Syst. Saf. 154 (2016) 197–218.
- [16] L. Duan, F. Li, SEISMIC DESIGN PHILOSOPHIES
 AND PERFORMANCE-BASED DESIGN CRITERIA.
 IN: BRIDGE ENGINEERING: SEISMIC DESIGN, (2003).
- [17] M. Yashinsky, M.J. Karshenas, Fundamentals of seismic protection for bridges, National Information Centre of Earthquake Engineering, 2003.
- [18] J.E. Padgett, Seismic vulnerability assessment of retrofitted bridges using probabilistic methods, (2007).
- [19] S.H. Megally, P.F. Silva, F. Seible, Seismic response of sacrificial shear keys in bridge abutments: Structural systems research report SSRP-2001/23, (2001).
- [20] S.D. Werner, C.B. Crouse, L. Katafygiotis, J.L.

Dyn. 32 (2003) 2221-2240.

- [37] J.E. Padgett, B.G. Nielson, R. DesRoches, Selection of optimal intensity measures in probabilistic seismic demand models of highway bridge portfolios, Earthq. Eng. Struct. Dyn. 37 (2008) 711–725.
- [38] F.I. of B. Sciences, HAZUS-MH MR1, Multihazard Loss Estimation Methodology Earthquake Model, (2003).
- [39] M. Berry, M. Parrish, M. Eberhard, PEER Structural Performance Database, User's Manual (Version 1.0), Univ. California, Berkeley. (2004).
- [40] K.R. Karim, F. Yamazaki, Effect of isolation on fragility curves of highway bridges based on simplified approach, Soil Dyn. Earthq. Eng. 27 (2007) 414–426.

- [33] J.Q. Fang, Q.S. Li, A.P. Jeary, D.K. Liu, Damping of tall buildings: its evaluation and probabilistic characteristics, Struct. Des. Tall Build. 8 (1999) 145–153.
- [34] M. Rahimi Shahid, F. Kargaran, N. Rahimi, Using remote sensing data and GIS tools for preparation seismic zones map of Isfahan, Iran, RS GIS Nat. Resour. 6 (2016) 47-58. in Persian.
- [35] J.W. Baker, T. Lin, S.K. Shahi, New Ground Motion Selection Procedures and, 2011. https://peer.berkeley. edu/sites/default/files/baker_et_al_2011_peer_gm_ report.pdf.
- [36] P.B. Tekie, B.R. Ellingwood, Seismic fragility assessment of concrete gravity dams, Earthq. Eng. Struct.

پيوست

ث ما م	نام زلزله	سال	ایستگاه	بزرگی	فاماه	نزديكترين	مەت گىرا
سماره				زلزله	فاطله	فاصله	جہت عسن
1	'Big Bear-01'	1992	'Lake Cachulla'	6.5	83.3	-	323
2	'Big Bear-01'	1992	'Snow Creek'	6.5	40.4	-	323
3	'Loma Prieta'	1989	'Fremont - Emerson Court'	6.9	57.9	39.9	38
4	'Imperial Valley-06'	1979	'Superstition Mtn Camera'	6.5	60.4	24.6	233
5	'CA/Baja Border Area'	2002	'El Centro Array #7'	5.3	59.7	-	270
6	'Chalfant Valley-02'	1986	'Lake Crowley - Shehorn Res.'	6.2	28.4	24.5	58
7	'Northridge-01'	1994	'Elizabeth Lake'	6.7	55.9	36.6	32
8	'Northwest China-02'	1997	'Jiashi'	5.9	38.7	-	117
9	'Victoria, Mexico'	1980	'SAHOP Casa Flores'	6.3	59.9	39.3	228
10	'CA/Baja Border Area'	2002	'Calexico Fire Station'	5.3	42.8	-	270
11	'Whittier Narrows-01'	1987	'Norwalk - Imp Hwy, S Grnd'	6.0	20.9	20.4	190
12	'San Fernando'	1971	'Santa Felita Dam (Outlet)'	6.6	34.1	24.9	200
13	'Coalinga-01'	1983	'Parkfield - Stone Corral 3E'	6.4	44.9	34.0	47
14	'Imperial Valley-06'	1979	'Plaster City'	6.5	55.2	30.3	233
15	'El Alamo'	1956	'El Centro Array #9'	6.8	122.3	-	196
16	'Loma Prieta'	1989	'Fremont - Mission San Jose'	6.9	57.3	39.5	38
17	'N. Palm Springs'	1986	'San Jacinto - Valley Cemetary'	6.1	43.2	31.0	197
18	'Northridge-01'	1994	'Bell Gardens - Jaboneria'	6.7	48.5	44.1	32
19	'Chi-Chi, Taiwan-03'	1999	'CHY034'	6.2	45.4	37.0	270
20	'Morgan Hill'	1984	'Gilroy Array #2'	6.2	39.0	13.7	58

مشخصات مجموعه چهل تایی زلزله های به کار رفته در تحلیل دینامیکی

Characteristics of forty seismic sets used in dynamic analysis

21	'CA/Baja Border Area'	2002	'Holtville Post Office'	5.3	55.6	0.0	270
22	'Morgan Hill'	1984	'San Juan Bautista, 24 Polk St'	6.2	52.2	27.2	58
23	'Livermore-01'	1980	'Tracy - Sewage Treatm Plant'	5.8	57.4	-	76
24	'Chi-Chi, Taiwan-03'	1999	'TCU145'	6.2	56.1	48.5	270
25	'N. Palm Springs'	1986	'Indio'	6.1	47.6	35.6	197
26	'Friuli, Italy-02'	1976	'Codroipo'	5.9	46.9	41.4	125
27	'Northridge-01'	1994	'Compton - Castlegate St'	6.7	50.6	47.0	32
28	'Morgan Hill'	1984	'Gilroy Array #7'	6.2	39.1	12.1	58
29	'Big Bear-01'	1992	'North Shore - Salton Sea Pk HQ'	6.5	116.3	-	323
30	'Big Bear-01'	1992	'Seal Beach - Office Bldg'	6.5	126.9	-	323
31	'Livermore-01'	1980	'San Ramon - Eastman Kodak'	5.8	20.9	-	76
32	'Coalinga-01'	1983	'Parkfield - Cholame 3W'	6.4	56.8	45.7	47
33	'Friuli, Italy-01'	1976	'Codroipo'	6.5	47.5	33.4	162
34	'Chi-Chi, Taiwan-03'	1999	'CHY047'	6.2	54.7	46.2	270
35	'Loma Prieta'	1989	'Dumbarton Bridge West End FF'	6.9	57.7	35.5	38
36	'Whittier Narrows-01'	1987	'West Covina - S Orange Ave'	6.0	18.9	16.3	190
37	'Mammoth Lakes-06'	1980	'Bishop - Paradise Lodge'	5.9	24.4	-	291
38	'Coalinga-01'	1983	'Parkfield - Fault Zone 16'	6.4	36.8	27.7	47
39	'Chi-Chi, Taiwan-06'	1999	'CHY036'	6.3	63.6	46.2	275
40	'Whittier Narrows-01'	1987	'Canoga Park - Topanga Can'	6.0	53.7	49.0	190

چگونه به این مقاله ارجاع دهیم S. Pourebrahim Abadi, B. Talaeitaba , Seismic Assessment of Three Generations of Isfahan Bridges Using Fragility Curves, Amirkabir J. Civil Eng., 53(12) (2022) 5457-5482.

DOI: 10.22060/ceej.2021.18847.6980

This page intentionally left blank